

انجمن سازندگان تجهیزات صنعتی ایران

کاهش سرعت افزایش تقاضای نفت در جهان

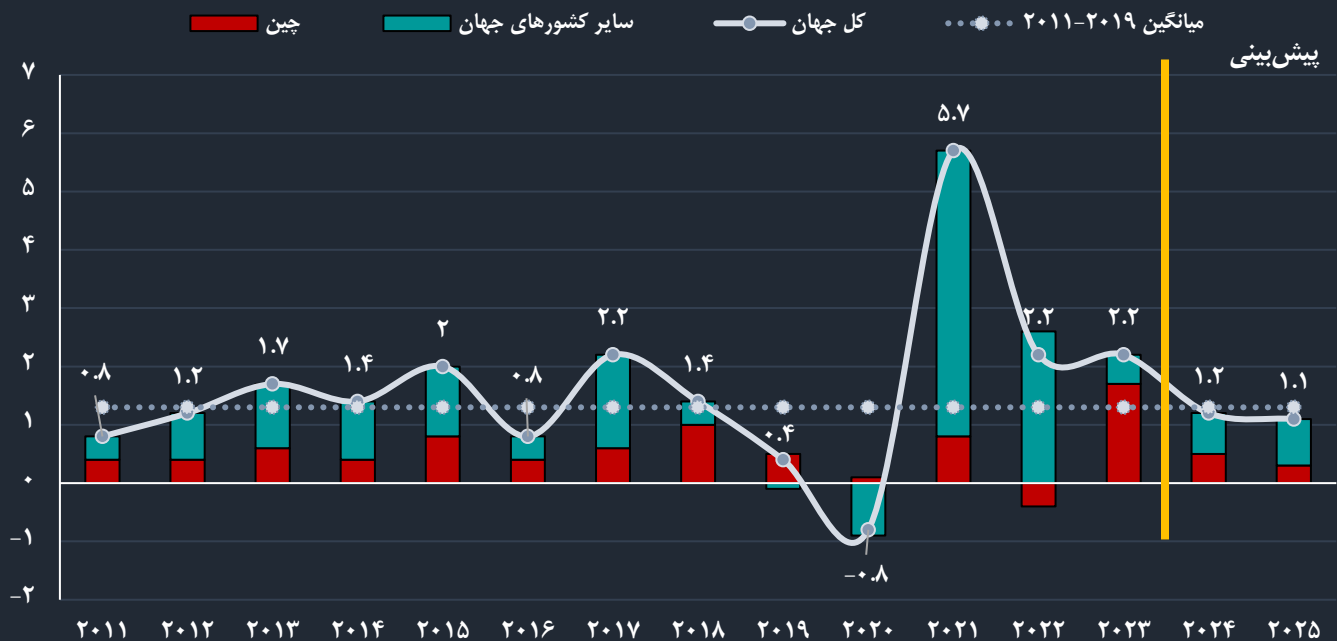

مریم خزاعی

فروردین ۱۴۰۳

میزان افزایش تقاضای جهانی نفت در حال کاهش است و انتظار می‌رود در سال جاری به ۱.۲ میلیون بشکه در روز و در سال ۲۰۲۵ نیز به ۱.۱ میلیون بشکه در روز کاهش یابد. دلیل کاهش رشد تقاضا برگشت بازار جهانی نفت به شرایط عادی بعد از عبور و مهار نسبی اختلالات ناشی از دو اتفاق بروز همه‌گیری کووید-۱۹ و حمله روسیه به اوکراین، طی سال‌های ۲۰۱۹ الی ۲۰۲۳ است. با وجود پیش‌بینی انجام شده برای کاهش نرخ رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۴ و افزایش استقرار فناوری‌های مرتبط با انرژی پاک، همچنان رشد تقاضای نفت بالاتر از میانگین رشد قبل از بروز همه‌گیری کووید-۱۹ است.

رشد تقاضای نفت در جهان - میلیون بشکه در روز

منبع: آژانس بین‌المللی انرژی - آوریل ۲۰۲۴

در هر دو سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، مصرف جهانی نفت بیش از ۲ میلیون بشکه در روز افزایش یافت زیرا روند بهبود اقتصادها بعد از شوک کووید-۱۹ استمرار یافت و جهان شاهد افزایش در تحرکات شخصی همراه با برگشت تقاضای سرکوب‌شده برای سفر و گردشگری بود. با وجود عدم اطمینان از احیای رشد اقتصادی جهان، داده‌های تقاضای نفت و شاخص‌های تحرک به صورت توأم نشان می‌دهد که سرعت رشد مصرف نفت به شدت کاهش یافته و دوره رشد تقاضا بالاتر از میانگین تاریخی در حال پایان است و بعید است که رشد تقاضای جهانی نفت به سطوح مشاهده شده در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ نزدیک شود. در واقع، سرعت افزایش تقاضای نفت به میزان قابل توجهی کاهش یافته است. در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ و آخرین داده‌ها نشان می‌دهد که این روند در ابتدای سال ۲۰۲۴ نیز ادامه داشته است.

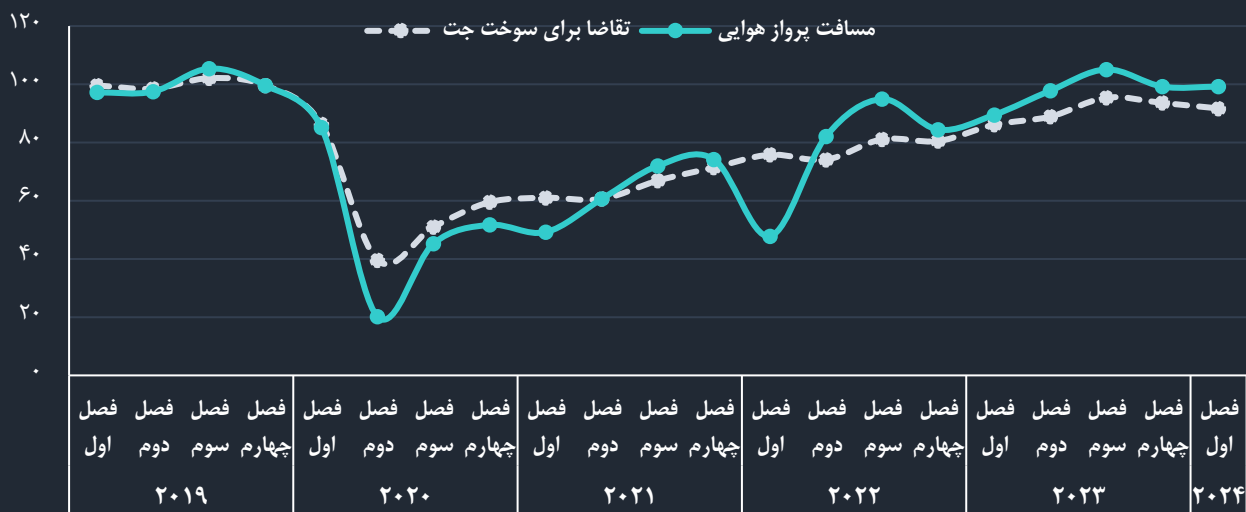
مصرف نفت در فصل نخست سال ۲۰۲۴ حدود ۱.۶ میلیون بشکه در روز نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش یافته است که نسبت به رشد ۱.۹ میلیون بشکه‌ای در روز در سه ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ و همچنین نسبت به رشد بیش از ۳ میلیون بشکه در روز در اواسط سال گذشته، کاهش را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه چین آخرین اقتصاد بزرگی بود که محدودیت‌های سلامت عمومی مرتبط با همه‌گیری را لغو کرد و در اواسط سال ۲۰۲۳ شاهد جهش و بهبود اقتصادی بود، این کاهش رشد تقاضا، احتمالاً در سال ۲۰۲۴ نیز ادامه خواهد یافت.

در واقع، از آنجایی که زمان قرنطینه چین کاملاً متفاوت از سایر نقاط جهان بود، رشد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۳ به شدت به این کشور وابسته بود. چین به بیش از سه چهارم افزایش تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۳ (۱.۷ میلیون بشکه در روز از ۲.۳ میلیون بشکه در روز کل تقاضا) کمک کرد. پیش‌بینی می‌شود دومین اقتصاد بزرگ جهان در سال جاری نیز پایه اصلی توسعه جهانی باقی بماند و حدود ۵۴۰ هزار بشکه در روز افزایش تقاضای جهانی ناشی از افزایش مصرف نفت در این اقتصاد باشد.

طی دهه منتهی به ۲۰۲۳، تقریباً دو سوم کل رشد تقاضای نفت جهان ناشی از چین بود و در این دوره، تولید ناخالص داخلی چین با نرخ متوسط سالانه ۶ درصد رشد کرد. کاهش مورد انتظار در رشد اقتصادی چین، به نرخ بین ۴ تا ۵ درصد در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ - همراه با جذب سریع فناوری‌های جایگزین نفت مانند خودروهای برقی (EVs) و راه‌آهن پرسرعت - به این معنی است که در سال ۲۰۲۴ و در سال ۲۰۲۵، تنها کمی بیش از یک سوم رشد تقاضای جهانی نفت از چین حاصل می‌شود.

عامل اصلی دیگر افزایش مصرف نفت در سال‌های ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳، بهبود مداوم ترافیک هوایی با کاهش محدودیت‌های سفر در دوران همه‌گیری بود. تقاضا برای سوخت جت / نفت سفید، عمدتاً از بخش هوانوردی، در هر دو سال مزبور بیش از ۱ میلیون بشکه در روز رشد کرد و تقریباً نیمی از افزایش تقاضای جهانی نفت ناشی از این بخش بود.

روند تقاضا برای سوخت و مسافت / مایل طی شده توسط هواپیماها - شاخص ۱۰۰=۲۰۱۹

با این حال، بر اساس داده‌های Airportia، از نیمه اول سال ۲۰۲۳، افزایش تقاضا برای نفت از محل سفرهای هوایی کاهش یافته است. در نتیجه، پیش‌بینی می‌شود افزایش تقاضا برای سوخت جت در سال ۲۰۲۴ بسیار کمتر و حدود ۲۳۰ هزار بشکه در روز باشد. علاوه بر ثبات نسبی ترافیک هوایی، از سال ۲۰۱۹ دستاوردهای زیادی در بهره‌وری سوخت هواپیماها نیز حاصل شده است. این بدان معناست که علیرغم فعالیت تقریباً مشابه، تقاضای سوخت از این بخش در نیمه دوم سال ۲۰۲۳ بیش از ۶ درصد کمتر از مدت مشابه در سال ۲۰۱۹ بوده است. پیش‌بینی می‌شود این روند با ورود هواپیماهای جدید بیشتری با مصرف سوخت بهبودیافته به ناوگان جهانی، ادامه یابد و به مهار تأثیر افزایش تقاضای سفرهای هوایی بر استفاده از نفت در میان مدت کمک کند.

در حالی که انتظار بر این است که رشد مصرف نفت در سال‌های ۲۰۲۴ (۱.۲ میلیون بشکه در روز) و ۲۰۲۵ (۱.۱ میلیون بشکه در روز) بر اساس استانداردهای تاریخی نسبتاً بالا باقی بماند، عوامل ساختاری منجر به کاهش تدریجی رشد تقاضای نفت طی سال‌های باقی‌مانده این دهه خواهد شد. ادامه رشد سریع سهم بازار خودروهای برقی، به ویژه در چین؛ بهبود مستمر در مصرف سوخت خودرو؛ و به‌ویژه، تلاش‌های اقتصادهای خاورمیانه از جمله عربستان سعودی، برای کاهش میزان نفت مورد استفاده در تولید برق، انتظار می‌رود همه این عوامل با هم، اوج تقاضای کلی را صرفاً تا پایان این دهه ایجاد کنند.

با این حال شایان ذکر است که نفت همچنان برای اقتصاد جهانی بسیار مهم است و در برخی از کاربردهای کلیدی، هنوز جایگزینی آن به راحتی امکان‌پذیر نیست. در غیاب سیاست‌های انرژی، تغییرات اقلیمی و همچنین افزایش فشار سرمایه‌گذاری در فناوری‌های انرژی پاک، کاهش تقاضای جهانی نفت پس از اوج‌گیری، شدید نخواهد بود و تقاضا را برای مدتی نزدیک به سطوح فعلی حفظ خواهد کرد. با این وجود، کاهش رشد تقاضای چین و پیشرفت قابل توجه در به کارگیری فناوری‌های انتقال انرژی پاک به این معنی است که بازار نفت در حال ورود به یک دوره جدید تحول‌زا است.